

VZDĚLÁVACÍ KONCEPCE LESNÍHO KLUBU RYBIČKA

“...aby to bylo jako ze života.”JC

Tato verze vzdělávací koncepce aktualizuje v detailech předešlou koncepci ze 7.7.2025.

Byla přijata jako závazný dokument výkonnou radou spolku dne 17.12.2025

Vzdělávací koncepce se snaží sledovat myšlenky lesních školek, adaptovat skautské ideály do předškolní výchovy a zároveň naplňovat ustanovení platného Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání vydaného MŠMT ČR. Formátem a v některých konkrétních detailech se inspiroje vzdělávacími koncepcemi lesních klubů Medlánska, Dubínky a Bobří zahrada, jimž tímto děkujeme.

OBSAH:

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE LK RYBIČKA

2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KLUBU

3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

3.1. Psychosociální podmínky

3.2. Pobyť venku

3.3. Spolupráce s rodiči

3.4. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními potřebami

3.5. Adaptace

3.6. Životospráva

3.7. Věcné podmínky

3.8. Organizace klubu a harmonogram

3.9. Personální zajištění

3.10. Bezpečnostní podmínky

4. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

4.1. Zadání - vize a cíle

4.2. Vzdělávací strategie

4.3. Srdíčkový zákon

5. Vzdělávací obsah

5.1. Aplikace vzdělávacích obsahů

5.2. Integrované bloky

5.3. Tematické bloky

6. Evaluace

6.1. Evaluace dětí

6.2. Evaluace pedagogů

6.3. Evaluace lesního klubu jako celku

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE LK RYBIČKA

Provozovatel: Chapadlo Brno z.s, Královopolská 74, Brno - Žabovřesky 61600 IČO: 01964399

Statutární orgán:

Výkonná rada Chapadlo Brno z.s.: Mgr. Lydie Kubíčková, Mgr. David Kubíček, Mgr. Daniel Marvan

Provozovna: Domeček - Královopolská 74, Brno - Žabovřesky

Ředitelka: Mgr. Lydie Kubíčková

Zástupce ředitele - koordinátor: Mgr. Daniel Marvan

email: rybicka.info@gmail.com

tel: pouze pro vnitřní komunikaci s rodiči

www.rybicka.info

Klíčové pedagogové: Mgr. Lydie Kubíčková, Mgr. David Kubíček Dis., Mgr. Daniel Marvan, Bc. Tomáš Marvan

Speciální pedagog: Mgr. David Kubíček DiS., Bc. Tomáš Marvan

Pedagogové a asistenti: Petr Soška, Bc. David Kubíček ml., Matyáš Lesník, Lydie Kubíčková ml., Bc. Marie Zavadilová, Anna Košťálová, Barbora Dostálová, Bc. Alžběta Bagarová

Vzdělávací koncepci aktualizoval: Daniel Marvan a tým pedagogů

2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KLUBU

Lesní klub Rybička je předškolní zařízení vycházející především z myšlenek lesních mateřských školek, skautské výchovné metody a křesťanských hodnot. Pobyt venku v přírodě a v kolektivu vede děti k respektu k přírodě, druhým i sobě, ke spolupráci, samostatnosti a zdravým vztahům k nejbližším i širší komunitě a životnímu prostředí. V Rybičce nevytváříme umělé podmínky a vymodelované prostředí, ale s ohledem na dětský pohled vstupujeme do světa takového, jaký je.

Typ klubu: Lesní klub s kapacitou 20 dětí/den (reálná docházka v průměru o 10-20% nižší)

Stravování: Denní dovoz jídla externím dodavatelem

Provoz zařízení: celodenní provoz - 9 hodin, celý týden

Kapacita pedagogů: 2-3 pedagogové dle konkrétních aktuálních potřeb

Provozní doba: 7:30-16,30 hod.

Lokalita klubu: Lesní klub Rybička realizuje svou činnost na spojených zahradách dvou rodinných domů na ulici Královopolská a v blízkém lese pokrývajícím Palackého vrch (vzdálenost cca 700m chůze).

Zázemí klubu: Pro čas oběda a odpočinku po něm využívá Rybička zázemí skautské klubovny v přízemní zděné budovy (šatna, kuchyně, koupelna, spací místnost). Po zbytek dne jsme venku - blízky les nebo zahrada vybavena toaletou, umyvadlem s pitnou vodou, pergolou, herními prvky z přírodnin, pískovištěm, pecí, králíkárnou, stromy, záhony a koupacím sudem.

Dostupnost: Přístup na zahradu není plně bezbariérový (mobilní nájezdová plošina). Zastávka MHD Přívrat 2 min. chůze. Možnost přijet i autem, ale parkování je jako v Brně.

Historie: Rybička je tu už od roku 2013, kdy se Lydie a David Kubíčkoví rozhodli rozšířit komunitní službu sboru CB Královopolská a zúročit mnohaleté zkušenosti práce s dětmi ať už jako učitelé na prvním stupni základní školy, speciální pedagog, nebo jako vedoucí dětských klubů. Později přišlo personální propojení se skautským oddílem Rybka 42.

Rybička tak poskytuje vzdělávací a výchovný program dětem od 3 do 7 let už jedenáctým rokem.

Spolupráce: Rybička je součástí široké komunity sestávající ze skautského oddílu Rybka 42 rodičů a přátel jeho členů a vedoucích, sboru Církve Bratrské Královopolská jeho členů a přátel a party Hiawatha - neformálního seskupení šolkových, post-šolkových i pre-šolkových rodin pořádajících akce, víkendovky a rodinný tábor. Vztahové a personální propletení těchto skupin vytváří pestrout komunitu napříč věkem, vyznáními, původem, náturou a názory, do níž se každý může dle svého zapojit, či ne. Tato komunita nabízí různé doplňkové akce a aktivity.

3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

3.1. Psychosociální podmínky

Nejsilnějším výchovným nástrojem je kolektiv a nejpřirozenějším vzdělávacím nástrojem je spolupráce se zkušenějším.

V Rybičce neženeme děti za sportovními nebo intelektuálními velevýkony. Hledáme možnosti růstu v sociální, emocionální, kognitivní i fyzické oblasti podle individuálních možností a povahy dítěte. Zaměřujeme se na porozumění světu lidských vztahů, spolupráci a kamarádství.

Jsme přesvědčeni, že v rozvoji dětí má své místo ženský i mužský element, a proto se snažíme, aby byl každý den přítomen mužský i ženský pedagogický dozor.

Nejpřirozenější a nejbezpečnějším sociálním prostředím pro růst dětí je rodina, té se atmosférou a vztahy snažíme přiblížit a proto pedagogy/průvodce v praxi titulujeme teto/strejdou.

V Rybičce vládne Srdíčkový zákon, z něhož se vyvozují všechna další pravidla jednoduchou otázkou; co je a co není srdíčkové.

Rybičku navštěvuje pestrá a věkově různorodá skupina dětí. Děti vedeme k respektu k této rozmanitosti i široké sounáležitosti - všichni se snažíme být kamarádi a o svá kamarádství pečovat. Děti se o sebe starají a pomáhají si - vzájemná pomoc je klíčovým prvkem pro propojení kolektivu, ale i pro osobní růst jednotlivců (pomáhajícího i potřebujícího). Dítě se učí komunikovat své potřeby nejen dospělému, který vždy pomáhá, ale i vrstevníkovi, který pomoci nemusí. Pomáháním si dochází k předávání dovedností a zkušenější vstupují do pozice "vyučujícího/vedoucího/odpovědného", což buduje nejen jejich sebevědomí a sebepojetí, ale i obecnější vnímání mezilidských hodnot. Pomoc a přijímání odpovědnosti za menšího je základem skautské výchovné metody v našem pojetí.

Každý problém, který za děti nevyřeší dospělý, je pro ně momentem růstu, proto vytváříme láskyplné a kreativního prostředí se širokou svobodou i bezpečnými hranicemi, kde děti budou moci radostně růst; svým tempem, s chybami a přiměřeným rizikem za doprovodu laskavých dospěláků.

3.2. Pobyt venku

Neustálý pobyt venku: každý den, za každého počasí, co nejdéle, dává dětem nepřebornou pestrost všesmyslových stimulů, které jim žádné umně vymodelované prostředí vnitřních učeben nemůže nahradit, a to v tempu, které nepřesycuje jejich vyvíjející se mozek a nervovou soustavu. Pobyt venku a především v lese, v prostředí uměle nepřizpůsobeném dětem, nabízí možnost nudy - pro moderní děti vzácné chvíle, kdy dochází k rozvoji kreativity, imaginace, koncentrace, samostatnosti i objevování zájmů.

V přírodě se děti hned z první ruky učí o rostlinách, zvířátkách, počasí, ročních obdobích a o dopadu lidského jednání na životní prostředí. Environmentální cit jim pak nemusí být vštěpován a vyučován,

sami si ho vžijí. Cíle v rámci environmentální výchovy (EVVO) se tak naplňují neustále neformálním učním.

Mimo to mají děti v Rybičce denně dostatek pohybu, který zvyšuje jejich fyzickou zdatnost, odolnost a imunitu. Určitá míra diskomfortu, kterou se děti neustálým pobytem venku učí překonávat, jim hezky ukazuje, že nejsou z cukru.

Každodenní cesta do lesa a z lesa, který není hned za plotem, je nedílnou součástí programu. Prohlubuje u dětí kontakt s vlastním tělem a buduje fyzickou kondici. Nejde ale jen o samotnou chůzi. Z pedagogického hlediska je většina cesty využita jako strukturovaný program: vyprávění, písničky, říkanky, bezpečný pohyb v provozu města, hry na cestě i zastávky s dramatickou vložkou.

3.3 Spolupráce s rodiči

Rodič je pro nás nejdůležitější spolupracovník, on zná své dítě nejlépe a nejlépe ví, co jeho děti potřebují. Vzájemná komunikace mezi rodiči a pedagogy je klíčovým faktorem úspěchu našeho společného projektu. Celá rodina je zvána k životu v Rybičce, pomoc při organizování slavností, narozenin, brigád. Společné zážitky prohloubí vztahy v rodině i vztahy s Rybičkou.

3.4. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními potřebami

Do Rybičky rádi přijímáme i děti se speciálními vzdělávacími potřebami, pokud to v konkrétním případě naše podmínky a současná situace kolektivu umožňují. V týmu jsou dva speciální pedagogové, psychoterapeut i studenti psychologie. Pedagog se speciálně pedagogickým vzděláním je přítomen zpravidla tři dny v týdnu.

Dětem se speciálními vzdělávacími potřebami se snažíme především vytvořit bezpečné, laskavé prostředí a podporující kolektiv v němž mohou být sami sebou i růst.

Konkrétní postup a metody vždy individuálně zvažujeme na pravidelných poradách týmu a setkáních s konkrétními rodiči pod vedením zkušeného speciálního pedagoga.

3.5. Adaptace

Rybička po dlouholetých zkušenostech nedoporučuje přítomnost rodiče ve školce v průběhu adaptačního procesu. Je třeba, aby rodič nejprve školku s dítětem navštívil, prohlédl a dítěti garantoval, že to je bezpečné prostředí. V průběhu adaptace ale jeho přítomnost vytváří falešný dojem, že i tady se mnou rodič vždy bude a vzdaluje se tak možnost splnění onoho "školkového úkolu".

Naším cílem je, aby se úspěch a radost ze splnění školkového úkolu dostavil a oslavil co nejdříve. Postup který proto preferujeme oproti přítomnosti rodiče je postupné navyšování doby, po kterou je dítě ve školce (samo). Můžeme začít jen hodinou, půlhodinou, nebo jen deseti minutami. Již první den tak získávat dobrou zkušenost se školkováním a poté na ní stavět a dobu nepřítomnosti rodiče postupně navyšovat.

Dokud slunce svítí (maminka) - hvězdy nezáří (kamarádi, tety a strejdové).

Pro podrobnější vysvětlení viz článek rybicka.info//adaptace-co-nam-radi-10-let-zkusenosti/

3.6. Životospráva

Vysoká míra pobytu venku vede děti přirozeně k aktivnímu a zdravému životnímu stylu, podporuje psychickou pohodu a přirozeně motivuje psychomotorický vývoj a hrubou motoriku.

Stravování

Dopolední svačinku a pití si nosí děti v batůžku. Ovoce na odpolední svačinku a doplňování pitného režimu zajišťuje Rybička.

Obědy (výběr z masové a vege verze) zajišťuje externí dodavatel (toho času Vitalité - zdravá jídelna) - jídla se dováží v termoboxech uchovávajících teplotu podle hygienických norem, nebo v případě maloporcí šokově chlazené dle příslušné normy.

Odpočinek

V Rybičce mají děti během dopoledne velké množství pohybu, a následná únava nejen zvyšuje riziko při všech aktivitách, ale i dráždivot atd. Proto se z letité zkušenosti držíme pravidla, že každý někdy usne, a chodíme si po obědě ke spánku a pohádce lehnout všichni společně. Společný čas klidu nás učí ohleduplnosti, sebeovládání i nabízí příležitost k nudě.

Neusnuvší děti tráví závěrečnou část odpočinku ve vedlejší místnosti klidnými aktivitami (kreslení, předškolácké pracovní sešity apod.).

3.7. Věcné podmínky

Domeček: Záchytným bodem našeho zázemí jsou přízemní místnosti zděné budovy, která slouží jako skautská klubovna a fara; vstupní chodba (špinavá zóna), šatní chodba s věšáky na oblečení i pytle náhradního oblečení pro každé dítě, jídelna s kuchyňským koutem, koupelna s toaletou, umyvadlem a vanou (studená i teplá voda), odpočinková místnost s gauči, kapsářem na pyžama, truhlami na spacáky a pianem. Uvnitř trávíme minimum času, zpravidla čas odpočinku po obědě a většinou i oběd. Uvnitř nemáme hračky.

Zahrada: Rybička využívá dvě propojené zahrady za rodinnými domy; vzrostlé stromy, křoví, maliní, vinná réva, trávník, klouzačka, bahenní kuchyně, kopaniště, průlezka s lezeckou stěnou, pískoviště, králíkárna, pergola se stoly, lavicemi a výtvarným vybavením, ohniště s posezením, zastřešená venkovní pec, koupací sud, záhonky, bylinková spirála atd. Zahrada je prostorem pro hru, ale také sdílenou odpovědností dospělých a dětí. Na zahradě nejsou žádné prefabrikované hračky, kterým se vyhýbáme, pouze naše společné výrobky a ve vše se proměňující klacky. Většina náradí používaná pro zahradní práce je dospělácké velikosti.

Les: Les je naše tělocvična, naše učebnice, naše dobrodružství. Každé dopoledne (pokud vyrážíme do divadla, na plavání apod.) se snažíme strávit co nejvíce času v nedalekém lese - odcházíme hned po ranním kroužku (případně nezbytné svačince). Děti se cestou městem drží lana a bavíme se společným zpěvem apod. V lese máme oblíbené místo s klackovým bunkrem a tzv. zvířátkovou louku.

3.8. Organizace klubu a harmonogram

Rybička funguje 5 dní v týdnu (7:30-16:30). Přijímá děti na celotýdenní i zkrácenou docházku. Dvoudenní a třídní docházka musí zahrnovat pondělí, nebo pátek.

Rybička funguje od začátku září do konce června. Po předchozí konzultaci s rodiči (průzkum zájmu) kopíruje volné dny a prázdniny vyhlášené MŠMT, vánoční prázdniny nekonzultuje, uzavírá.

Harmonogram dne:

7:30 – 8:30 Předávání dětí, hry a činnosti dle vlastní volby v zahradě

8:30 – 12:00 Les

- ranní kruh, cesta s programem a pobyt v lese za každého počasí
- pobyt v lese s volnou hrou a integrovaným environmentálním programem, prožívání příběhu v lese, zkoumání lesa, pohybové hry (hry zaměřené na psychomotorický rozvoj, říkadla spojené s pohybem, tanečky, rozcvičky...)
- ve výjimečných dnech společná práce na pozemku (dle potřeby cca jednou měsíčně, děti se podílejí na drobných pracích - pečují o svoji zahradu a její vybavení)

12:00 – 12:45 Návrat na Domeček, společný oběd

12:45 – 13:00 Předávání dětí, které odcházejí po-O

13:00 – 14:30 Polední klid, četba pohádek a příběhů, předškolácké úkoly, malování

14:30 – 15:00 Příprava na pobyt venku (úklid a oblékání)

15:00 Odpolední svačinka

15:30 – 16:00 kroužky, odpolední program

16:00 – 16:30 předávání dětí

Lesní den

Se zaběhlým kolektivem se do koloběhu týdne (po konzultaci s rodiči) přidává jeden pravidelný den, kdy už sraz je přímo u lesa a na oběd se vracíme až ve 12:30

3.9. Personální zajištění

Snažíme se vždy vytvořit takový harmonogram týdne, aby s dětmi byli jako průvodci žena a muž. Zpravidla jde o jednoho zkušeného, tzv. klíčového pedagoga, a jednoho asistenta.

Lesní klub vede ředitelka. Provozní komunikaci s rodiči sdílí se zástupcem ředitele. Statutárními zástupci jsou členové výkonné rady zřizovatele (Chapadlo Brno z.s. toho času Lydie Kubíčková, David Kubíček, Daniel Marvan). Topení a údržbu budovy zajišťuje pronajímatel. Úklid zajišťuje zaměstnanec zřizovatele dvakrát až třikrát týdně dle potřeby.

Pedagogický tým:

Klíčoví pedagogové: Mgr. Lydie Kubíčková, Mgr. David Kubíček, Mgr. Daniel Marvan, Bc. Tomáš Marvan

Klíčový pedagog: vedoucí pracovník pro volnočasové aktivity dětí (oficiální termín v pracovní smlouvě) - odpovídá za program, řídí a vybírá činnosti, vede práci pedagogických asistentů, nabízí jim zpětnou vazbu a podílí se na rozhodování o směřování lesního klubu jako celku.

Ostatní zaměstnanci se dělí podle množství zkušeností:

Pracovník pro volnočasové aktivity dětí: nejméně dva roky zkušeností v Rybičce (toho času většina neklíčových pracovníků)

Pracovník pro volnočasové aktivity dětí - asistent: pracuje vždy pod dohledem zkušeného pracovníka, zpravidla klíčového pedagoga (toho času pouze dva pracovníci s pouze roční zkušeností)

Rybička si sama vybírá a oslovuje budoucí zaměstnance z pravidla z řad přátel a známých pedagogů, obvykle zkušené skautské vedoucí a studenty psychologie a pedagogiky.

Vedoucí speciální pedagog - garant: Hlavním speciálním pedagogem a garantem vzdělávání je Mgr. David Kubíček - speciální pedagog, psychoterapeut, skaut, farář. Nastavuje a řídí pedagogické směřování klubu, z pedagogicko-psychologického hlediska vede ostatní členy týmu, předsedá pedagogickým poradám, účastní se individuálních konzultací s rodiči.

Profesní rozvoje pedagogických pracovníků:

Rybička vede své zaměstnance k profesnímu růstu. Zkušení zaměstnanci vedou méně zkušené a postupně jim předávají na svou odpovědnost samostatné úkoly. Rybička vítá a finančně podporuje u svých zaměstnanců absolvování externích kurzů, webinářů i samostudium.

Na pozici neklíčových pedagogů zaměstnáváme studenty psychologie a pedagogiky, jejich profesní rozvoj je primárně zajištěn probíhajícím studiem.

3.10. Bezpečnostní podmínky

Bezpečností pravidla potřebná k zajištění bezpečnosti dětí a k bezproblémovému chodu klubu jsou definována Provozním řádem, dokumenty BOZP a Krizovým plánem.

4. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

CESTA DO BUDOUCNOSTI

4.1. Zadání - vize a cíle

Dlouhodobý vzdělávací program Rybičky, v jehož rámci se postupně mění a vyvíjí vzdělávací obsah, vychází z potřeby připravit naše děti na budoucnost. Nevíme, pro jaký svět naše děti vychováváme, na co je připravit a jak překotný technologický rozvoj změní naši i jejich každodenní realitu. Materiální svět se jistě v mnohém změní než dospějí i než opustí naši školku, co se ale nezmění, je význam světa vztahů, a pro ten chceme děti co nejlépe připravit v těchto třech sférách zrcadlících tři pilíře skautingu:

1- Vztah k sobě, tělu i duši

2- Vztah k druhým, blízkým i dalekým

3- Vztah k hodnotám, které nás přesahují

Růst k rámcovým cílům a osvojování klíčových kompetencí vymezených rámcovým vzdělávacím programem předškolní výchovy ČR sledujeme na těchto vzdělávacích oblastech.

1-Vztah k sobě, tělu i duši

Růst a prohlubování vztahu k sobě samému, uvědomování si vlastního těla, emocí i dalších psychických procesů a jejich souvislostí je základem nejen pro osobnostní a sociální klíčové kompetence, ale prolíná se i všemi ostatními.

Naším cílem je dítě, které si váží samo sebe a přiměřeně svému věku pracuje se svými emocemi a ovládá své tělo.

2- Vztah k druhým, blízkým i dalekým

Heterogenní skupina, spolupráce a důraz na pomáhání starším mladším je nekonečným zdrojem situací, v nichž se prohlubuje chápání mezilidských vztahů, osvojují kompetence pro život ve vztazích a získává respekt k druhým jako svébytným individualitám.

Naším cílem je dítě, které se orientuje ve vztazích a přiměřeně své povaze do nich vstupuje. Přiměřeně komunikuje s dospělými i vrstevníky a umí se vymezit ve vztahově diskomfortních situacích.

3- Vztah k hodnotám, které nás přesahují

Již v předškolním věku děti svým způsobem vnímají určité abstraktní hodnoty; rostou v rozlišování dobra a zla, dávají věcem smysl, cítí nespravedlnost, oceňují altruismus, užívají si svobodu, osvojují si estetické vnímání a objevují postavení člověka v životním prostředí, jeho hodnotu a vliv člověka na něj.

Nedílnou součástí budování "vztahu k hodnotám, které nás přesahují" je environmentální výchova (EVVO). Rybička neprovádí žádnou náboženskou výchovu dětí (viz Etický kodex pedagoga).

Naším cílem je dítě, které poznává abstraktní hodnoty (dobro, krásno, spravedlnost apod.), váží si všeho stvoření, má odvalu k vlastnímu názoru a přijímá osobnostní, kulturní, náboženské a jazykové rozmanitosti ostatních.

4.2. Vzdělávací strategie

Výběr vzdělávacích strategií vychází z věcných podmínek vzdělávání v Rybičce a z RVP PV. Jejich aplikace pedagogů má být volena tak, aby s respektem k individuálním potřebám a schopnostem dítěte vedl od reálně a nejlépe přirozeně nastávajících situací k rozvoji klíčových kompetencí a základních gramotností specifikovaných RVP PV.

Rosteme prožitkem

V lesním klubu Rybička upřednostňujeme takové metody a formy vzdělávání, které podporují konstruování poznatků na základě vlastních zkušeností:

Volná hra, zážitkové učení a dramatická výchova, kooperativní učení, sociální učení, práce s chybou, nepřítomnost hraček...

Nestrukturovaný čas a volná hra proto převažují nad časem strukturovaným, v němž z téhož důvodu převažují nepřímo řízené činnosti nad činnostmi řízenými. Neustálý pobyt venku a v přírodě s proměnlivostí podmínek, které k němu patří, dynamický dětský kolektiv i vstupy pedagogů, které inspirují, ale přímo neúkolují, vedou přirozeně k neformálnímu učení (míněno v opozici k formálnímu-plánovanému učení).

Řízené výchovně-vzdělávací formy

Vzdělávací proces v Rybičce respektuje individuální potřeby a rozličný temperament dětí velkou mírou svobodné volby činností. Chceme ale také v dětech rozvíjet schopnost práce s vlastní vůlí (umět muset). Pedagogové tedy vedou děti k respektu k dennímu režimu školky; společným činnostem jako je společné stolování, čas vycházky i návratu z lesa, odpočinek apod. Ale také učí děti zapojovat se i do činností strukturovaného programu, do kterých se jim zprvu nechce. Formy řízeného programu:

Komunitní kruh, pravidelné rituály, dramatická výchova, storytelling, výtvarné činnosti, praktické a manuální činnosti, hudební a muzikoterapeutické činnosti, pohybové hry, sportovní propedeutika

Metody environmentálního vzdělávání EVVO

Jakožto lesní klub máme v otázkách environmentální výchovy nespornou výhodu neustálým pobytem venku a v přírodě. Děti spontánně rozvíjejí svůj vztah k přírodě a učí se chápat její sílu, krásu, potřebu a hodnotu. Častý přesun mezi městem a přírodou vynucený našimi podmínkami (lesní klub na okraji Brna, většina dětí z velkého města) ukazuje názorně dětem souvislosti mezi člověkem a životním prostředím, ve kterém žije. Konkrétní formy aplikace EVVO:

Každodenní pobyt a volná hra v přírodě (les, louka, zahrada), badatelské a situační učení v lese péče o prostředí – úklid stanovišť, třídění odpadu, péče o zahradu, pěstování a sklizeň plodin, kontakt se zvířaty, poznávání přírodních zákonitostí, koloběhu roku, života a smrti v přírodě (ano, morčátka nám někdy umřou), využití přírodních materiálů při tvořivých činnostech, vedení k šetrnému zacházení s vodou, energií, jídlem a materiály.

4.3. Srdíčkový zákon

Srdíčkový zákon je základním pravidlem v Rybičce, všechna ostatní pravidla pro konkrétní jednání a situace se z něj vyvozují jednoduchou otázkou: "Je to srdíčkové?".

Nechceme vychovávat děti, které jen poslouchají příkazy a zákazy, ani vytvářet nesčíselně regulací pro každou situaci. Naším cílem je dítě, které dokáže zhodnotit i situaci, pro kterou pravidlo nezná. Používáním Srdíčkového zákona vedeme děti od následování pravidel k hodnotám jako základu pravidel.

Srdíčkový zákon svou podstatou vychází z biblického a skautského zákona, který upravuje vztah člověka k sobě, druhým i hodnotám, které nás přesahují (Bohu). Tímto zákonem je ovšem Láska a nikoli zákoník jako soubor pravidel a zákazů. Metafora srdce coby lásky je dětem velmi srozumitelná. Děti postupně a často i brzy dokáží hodnotit chování, jestli je nebo není srdíčkové.

5. Vzdělávací obsah

Tato verze vzdělávacího obsahu vznikla během školního roku 2024/2025 a je podstatnou částí aktualizovaného textu této verze Vzdělávací koncepce Rybičky. Poprvé tak bude realizován ve školním roce 2025/2026.

5.1. Aplikace vzdělávacích obsahů

Vzdělávací obsah zde prezentovaný ve formě integrovaných a tematických bloků není direktivním seznamem okruhů učiva, které musí pedagog s dětmi probrat, ale rámcovou podporou propojující pestrou nabídku činností, které pedagogové s dětmi prožívají. Integrované bloky mají vést především k rozvoji klíčových kompetence dětí (dle RVP PV), nikoli jen informačně vzdělávat. V činnostním učení

vznikají vzdělávací cíle induktivně. Proto je jejich konkrétní aplikace zodpovědností pedagoga, který je uchopuje volně, individuálně, kreativně a vždy s ohledem na aktuální situaci kolektivu i individuální potřeby dětí.

Pedagog vytváří edukační situaci flexibilně, vyhledává tematickou i činnostní poptávku dětí, kterou zasazuje do širšího kontextu, prohlubuje a směřuje ke konkrétním vzdělávacím cílům formulovaným v tematických blocích. Explicitně formulované tematické bloky jsou také nástrojem evaluace dětí i práce pedagogů.

Pedagogové mohou a měli by do vzdělávacího obsahu (nehledě na probíhajícími integrované bloky) přidávat programy, projekty a tematické celky reflektující aktuální situaci a události v lesním klubu, komunitě, městě a společnosti např. narození sourozence, volby, povodně apod., svátky, výročí.atd.

5.2. Integrované bloky

Jednotlivé integrované bloky na sebe svým obsahem navazují a prolínají se.

Srdíčkový zákon

- vytváření respektujícímu vztahu k sobě i k druhým
- vytváření party, spolupráce

Příroda

- příroda během roku
- Přírodní jevy jako zdroj analogie k lidskému chování, prožívání a životu ve společnosti
- zvířata, rostliny, stromy, počasí
- Ekologická výchova
- Výchova k udržitelnému rozvoji

Pohádky

- inspirace příběhy
- ponaučení
- divadlo

Umění

- výtvarné činnosti
- dramatická výchova
- hudební výchova
- Návštěva kulturních představení

Svátky, slavnosti

- Vánoce, Velikonoce, Masopust, aj.
- neformální setkání s rodinami - Dětský den, Podzimní slavnost, Vánoční slavnost

Zahrada - práce

- péče o morčata
- sázení, sklizeň, péče o rostliny
- práce se dřevem
- práce na zahradě (sekání trávy, hrabání listí, úklid, ...)

5.3. Tematické bloky

V Rybičce se snažíme vždy co nejvíce vycházet z reálného života, proto jsou tematické bloky zde prezentované zářamovány ročním koloběhem. Nazvány jsou podle textu oblíbené písně našich dětí Měsíce od Jury Pavlici. Ač jsou názvem svázány s konkrétní dobou, jejich obsah se prolíná a nemusí být realizovány striktně v daném měsíci.

Klíčová pohádka se v měsíci opakuje mnohokrát v podobě vyprávění, dramatu, pantomimy, hry a to s různými akcenty, změnami a rozvíjením příběhu.

V září se sejdem pod jabloní - měsíc party

Adaptace na školku a její režim.

Poznáváme sebe navzájem a tvoříme partu.

Hledáme význam Srdíčkového zákona

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O veliké řepě

CÍLE A KOMPETENCE: - Adaptuje se na nové prostředí a přijímá změny.

Děti se odloučí od svých rodičů a navazují vrstevnické vztahy.

Děti znají zázemí školky, pedagogy a co nejvíce dětí znají jménem.

Děti si osvojí práci se srdíčkovým zákonem..

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Ranní kruh, Jak se jmenuješ a pravidelné rituály

Herní nácvik různých činností: cesta na záchod, umývání rukou, chystání věcí na spaní atd.

Hry, při nichž se vytváří menší skupinky a dvojice

V říjnu déšť pleská po střeše - měsíc EVVO

Poznáváme své okolí - les i zahradu.

Učíme se o stromech a zvířatech v našem lese.

Vnímáme rozdíly mezi městským a přírodním prostředím.

KLÍČOVÁ POHÁDKA: Kniha džunglí (Mauglí)

CÍLE A KOMPETENCE: Projevuje zájem o učení, objevování a poznávání světa kolem sebe

Děti se učí pečovat o své okolí les, zahradu i město; rozlišovat odpad a surovinu

Děti si váží stvoření v jeho rozmanitosti - příroda jako hodnota

Dítě ví, že člověk může přírodě ublížit i prospět

Kompetence k učení - pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Neustálý pobyt venku, každodenní pobyt v lese a přechod mezi lesem a městem.

Bádání v lese všemi smysly, vyhledávání pobytových znaků zvěře

Péče o vlastní zvířátko, nácvik třídění odpadu, úklid lesa

Listopad svléká stromům šaty - měsíc emocí

Barevný měsíc - barevné emoce, měsíce a počasí jako analogie emocí

Mluvíme o svých pocitech, potřebách, touhách a učíme se je popisovat

Vnímáme, že i druhý má různé emoce

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O dvanácti měsíčkách

CÍLE A KOMPETENCE: Vyjadřuje své potřeby.

Rozvoj emoční inteligence a empatie

Poznávání barev, představení roku a jeho dělení na měsíce, týdny a dny

Empatické myšlení

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Dramatická výchova, pantomima, vyprávění

Kooperativní hry

Používání emočních kartiček

V prosinci zrajou hvězdy zlatý - měsíc hodnot

Seznamujeme se s tradicemi a významem Adventu a Vánoc.

Spojujeme festivity s vnímáním vyjimečnosti směrem k hodnotám - co je oslavuhodné a co ne.

Hledáme největší přání.

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O ospalých andělcích (nacvičujeme na vánoční slavnost)

CÍLE A KOMPETENCE: Dodržuje základní společenská pravidla;

Dítě ví o náboženské a kulturní rozmanitosti a respektuje ji

Dítě spojuje pravidla a vzorce lidského chování s hodnotami - Srdíčkový zákon

Dítě rozlišuje zlo a dobro, spravedlnost a nespravedlnost apod.

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Nácvik divadélka na vánoční slavnost

Výroba vánočních ozdob

Reprodukovat říkanku/písničku

Leden je měsíc plný ledu - měsíc živlů

Setkáváme se s ohněm, vodou, větrem a zemí.

Učíme se chápat jejich sílu a rozlišovat užitečnost a nebezpečnost.

Odvaha neznámená nebát se

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O Slunečnickovi, Měsíčníkovi a Větrníkovi

CÍLE A KOMPETENCE: Pojmenuje své silné a slabé stránky.

Poznávání a propojení si důležitosti živlů v běžném životě

Zpřesňování smyslové vnímání

Schopnost rozeznávat živelná nebezpečí

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Společné rozdělování ohně

Výroba ledových baněk, větrníků apod

Dechová cvičení

Únor zavolá skřivánka - měsíc dobré party

Prohlubujeme vztahy, empatii, spolupráci

O pomoc si říkám, pomoc dávám

Pracujeme na spolupráci

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O perníkové chaloupce

CÍLE A KOMPETENCE: Domluví se s ostatními, spolupracuje

Umím formulovat svoje potřeby s vrstevníkem, říci si o pomoc, odmítnout jeho chování apod.

Umím spolupracovat s ostatními.

Spoluvytváření pravidel společného soužití.

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Pedagogové minimalizují asistenci při sebeobsluze i jiných činnostech a zapojují ostatní (nejen starší děti.)

Aktivity v menších skupinách a aktivity s omezenými zdroji.

Rozvoj řečových a jazykových dovedností

Březen dá první lžičku medu - měsíc jídla

Zjišťujeme, kde se bere jídlo

Získáváme povědomí o zdravé výživě a zdravém životní stylu

Učíme se o ne/jedlých rostlinách, plodech a houbách (i nebezpečných domácích saponátech)

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O pejskovi a kočičce - Jak pekli dort

CÍLE A KOMPETENCE: Má osvojené základní sebeobslužné návyky;

Děti si uvědomují a poznávají vlastní tělo, co potřebuje a co ho ničí (+alergie)

Dítě pozná některé jedovaté rostliny a ví, že všechno ochutnat nemůže.

Děti si uvědomují, že jídlo neroste v obchodě

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Příprava pokrmů, výroba marmelády, pečení apod.

Povídání o lidském těle - určování částí těla, orgány atd., ukazovací písničky a tanečky

Rozeznávání základních chutí (ochutnávkové hry)

V dubnu se čistí studánka - měsíc práce a řemesel

Kde se berou peníze a proč je rodiče dostávají za práci

Učíme se o různých řemeslech a zaměstnáních, jejich hodnotě a smyslu

Zkoušíme si práci s různými materiály a nástroji

KLÍČOVÁ POHÁDKA: O třech prasátkách

CÍLE A KOMPETENCE:

Děti vnímají smysluplnost práce v její užitečnosti (nejen výdělek)

Děti rostou ve tvořivosti a zručnosti, pracují s různými materiály - zdokonalování jemné motoriky.

Dítě dokončí obtížnou činnost, aby dosáhlo výsledku

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Nabídka řemeslných aktivit (polytechnická výchova)

Možnost pracovat se skutečným náradím a náčiním

Kontakt s různými materiály (textil, vlna, dřevo, kov, vosk, hlína)

Květen si říká podle kvítí - měsíc luk, květin a hmyzu

Koloběh pěstelského roku, květy, plody atd.

Hmyz a koloběh života (roháči v lese a na zahradě)

Domácí zvířata

KLÍČOVÁ POHÁDKA: Ferda mravenec

CÍLE A KOMPETENCE: Poradí si v běžných situacích.

Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Děti vnímají a rozlišují pomocí všech smyslů.

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Pobyt a bádání na rozkvetlé louce, hledání a zkoumání hmyzu

Pozorování zrodu a vývojových stádií živočichů, rostlin, klíčení semen apod.

Tvorba herbáře

Červen si na svět sluncem svítí - měsíc světa

Základní geografické povědomí: země, kontinenty, planety

Různost kultur a způsobů života, pestrost přírodních podmínek

Exotická zvířata

KLÍČOVÁ POHÁDKA: Willy Fog

CÍLE A KOMPETENCE: Chová se ohleduplně k druhým.

Děti se orientují v názvech zemí, se kterými se ve školce seznámily, s mapou, s různými etniky i zoogeografickými oblastmi (zeměpisná pregramotnost).

Děti přijímají osobnostní, etnické, kulturní, náboženské a jazykové rozmanitosti lidských společenství a respektují je.

PRAKTICKÉ ČINNOSTI:

Hry a vyprávění s mapami a atlasem, cestovatelské hry apod.

Výlet vlakem do "divočiny"

Uklidíme Česko a oslava dne Země

6. Evaluace

Evaluace dětí i pedagogů v Rybičce probíhala dlouhodobě bez systematického ukotvení zejména na pravidelných pedagogických poradách a nepravidelných individuálních konzultacích s rodiči i samotných pedagogů. V procesu přípravy na certifikaci ALMŠ připravuje tým klíčových pracovníků nový evaluační systém. Současná praxe:

6.1. Evaluace dětí

Pedagogové sledují vývoj dítěte a jeho průchod ŠVP s cílem předávat rodičům při předávání dítěte informace, pozitivní hodnocení a povzbuzení.

K průběžnému společnému hodnocení dochází na každoměsíční poradě, kde se hodnotí každé dítě a jeho posun. Pedagogové si dělají poznámky do vlastních zápisů z porady.

Individuální konzultace s rodiči probíhají na jejich nebo náš návrh. Vždy zahrnují sdílení hodnocení dítěte a jsou vedeny speciálním pedagogem.

6.2. Evaluace pedagogů

Zhodnocení naplňování vzdělávací koncepce - porada 1x za měsíc. Osobní zpětná vazba. Neformální zasedání pedagogů mimo plán porad 2x ročně.

Společná evaluace pedagogů - sdílení rad a nápadů probíhá zejména na pravidelné každoměsíční poradě. Nedílnou součástí je vzájemná zpětná vazba, kterou si pracovníci dávají na konci každého pracovního dne a také v rámci neformální teambuildingového zasedání pořádaného dvakrát ročně.

6.3. Evaluace lesního klubu jako celku

Sběr zpětné vazby od rodičů formou online dotazníku -1 x ročně na konci školního roku.

Hodnocení plnění vzdělávací koncepce a potřeby změn v koncepci -1 x ročně v srpnu.

Naplňování účelu zřizujícího spolku - nejméně 1 x ročně na členské schůzi spolku.

V průběhu letních prázdnin shromažďuje tým klíčových pedagogů potřebná data a zpětnou vazbu rodičů i zaměstnanců klubu k bilanční evaluaci prováděné s časovým odstupem v průběhu srpna. Lesní klub rozesílá na konci školního roku rodičům anonymní evaluační dotazník s kvantitativní i kvalitativní složkou a prostorem pro nápady i přímou kritiku. Obdobnou metodou získává zpětnou vazbu všech

pedagogických zaměstnanců. Získaná data má k dispozici a zpracovává tým klíčových pracovníků, autoevaluaci vede supervizující speciální pedagog.